בסוד שיח

מאת שאול שיף

הפתעה: חילופין באגף לחינוך דתי

מוכנים לחזור בתנאי שלא יפגעו בהם

15 הבעיריות יזכאי מרינות "חבר הפמים", שביקשו מקלם מריני בברינטיה, יאחדו כוראה בבית סדר אחד בתוך מספר ימים, כדי שניתן יהיה ביתר קלות להשפיע עליהם לעזוב את ברינטיה ולשוב לישראל. 15 הבעיריים שאליהם נלוחה מדריך רחבי, ביקשו מהקהילה היהודית בלונדון לשלוח להם לבית הסדר נגרות וכן ספרי קדש אחרים הם מקפידים על אורח חיים חדי. חלק מהם למד באחת מישיבות בנ"ע בישראל. בשיחות עם כמה מהבעיריים, הם הסבירה, כי אין להם עניין לשרת בצה"ל, אלא רק ללמוד במסגרת תורנית ולעבוד למחייתם. מהסביחם להקים ישיבה בלונדון, שתהיה אבן שתיבה למהני בעיריים ס"חבר הפמים" המתגוררים בגרמניה ובמדינות אחרות באירופה. הבעיריים קבלים שהתקשרות בישראל רשר הערץ, רוד לה השחירו את פניהם, למרות שלא עשו דבר שאינו חוקי.

אישי ציבור בקהילה היהודית בלונדון, מתבוננים להפיגע עמהם בימים הקרובים, כדי לשכנע אותם לשוב לישראל. במשרד הפנים הבריטי סרם ניבשו עמדה ברורה כיצד לנהוג בהם, אולם הנטייה היא לגרשם לישראל, אם בסופנות השיבעבע ה"התנגדויים" לא יעלו יפר.

הקהילה היהודית בלונדון מגלה עניין בבעיריים הלו שחדם בגילאים 21-22 בשל האירגונים הדתיים שחם מעלים בפיחותיהם עם נציגי הקהילה היהודית שם. הבעיריים יזכאים ותצץ נגר הממשלה, על שלא השכילה בעת שעלו לישראל לשלב את המוני הבעיריים במסגרות דתיות ולהחדיר בם יהדות שנמנעה מהם בכל שנות גלותם. מכאן תרצון שלהם לפעול בקרב עמיתיהם באירופה בכלים דתיים ובמסגרות דתיות. נראה כי בסופו של דבר יסכימו להזור ארצה אם יבטיחו להם שלא יפגעו בהם.

זכות הציבור לדעת אבל התקשורת מגורה

"האגודה לוכות הציבור לדעת", שבראשה עומד פרופ' אלי פולק יעזר לידי ישראל מידר, עיקבת בדיקבות אחר עידוני הדתיו הקואליציה, כדי להבטיח איזון בדיווח על חברי הקואליציה ועל חברי האופוזיציה. האגודה הזאת קמה בעקבות מתן עדיפות בולטת למפלגת העבודה והשמאל בעידוני הדתיו והחלוניות. האגודה עורכת השוואות ומציגה שחור על גבי לבן את העיוותים בדיווח.

באחרונה אישר נציב קבילות הציבור של רשות השידור כמה מן התלונות שהגישו עליהן האגודה. בעיתונות כמעט אין התייחסות לפרסומים האגודה, למרות שעבודתה יסודית והיא נוהגת שלא להיתפס כמפות, שיכביר על עבודתה בעתיד.

השבוע הגישה האגודה מסמך לוועדת הכספים של הכנסת בו היא מועצת כי רשות השידור יכלה להתחייל בעוד כ-30 מליון ש"ח נוסף על 20 מליון ש"ח, שעליהם הליטה הממשלה. עודני האגודה מקציבה שהוסף הזה כ-150 אלף ש"ח לשנה, ערכ המשוואה בין תקציב 1996 לבין הצעה התקציב לשנת 1997 ומבאר עלייה ריאלית של כ-3 אחוזים, בעוד בפעילות עצמה קיימה ירידה. האגודה מנה המישה תחומים שבהם ניתן להתחייל יהדרים נשמעים אמינים. אלא שגם במקרה זו תתנות לא מצאה לנכון להקריש לאגודה הזאת ולוא שורה אחת, למרות שהיא ממלאת תפקיד ציבורי חשוב.

ביום חמישי שעבר הוסיפו פרופ' פולק ואלדד בפני ועדת הכספים והם נתקבלו שם בעניינת מברישה מצד נציגי האופוזיציה בוועדה. הללו קבלו על שנציגי האגודה החזנו לוועדה ולמרות שהוזמן שהוקצב להם היה עשר דקות, הפריעו להם נציגי האופוזיציה לדבר. לשיבוח של ח"כ סילבן שלום, שישב ראש בישיבה יאמר, שהגן בלהט על זכותם להופיע בפני הוועדה כשם שב"פלם" האדגוני שמאל אדים מוזמנים לוועדות אחרות של הכנסת. הנציגות של השמאל עובדה באחרונה את כל האבוקות יחבל שאין איש היודע להשיב להם כשמלם.

החומר ממשיך לזרום למשרד מבקרת המדינה

פרשת רדי צוקר תוכרע ראיי בשבועות הקרובים ובינתיים ממשיך לזרום חומר למשרד מבקרת המדינה על פעילויות המוזהות של משרד החינוך והתרבות בתקופתו של ח"כ פרופ' אמנון רובינשטיין.

עדיין מחובר בהחומות הכספיות למרכז לחינוך סכנולוגי וחולון והמכללה למינהל והחינוך "הבלתי תלויים" שהיו מעורבים בזה.

הלוחה הרשה הנושה נגר חמר"ת שאחזותם למען הוקפ מרע, רת תרבות) לאוד שנעברה כי הנוף הזה, שנהר מכספי משרד החינוך והתרבות, פירסם במערכת הבחירות האחרונות לכנסת מודעות תמיכה במרץ של יוסי שריד.

הלוחה היא, שכל הפרשיות הללו לא יפסולו על ידי היועץ המשפטי למשלה הנוכחי אלא על־ידי מחליפו, כך שרק בעוד שני שנים־שלושה נדע אם פסלו על כל המעורבים בפרשיות ה"לא הראשמות שהוא.

הרב מוטי אלון

היו"ר החדש של האגף?

הסיפורים הסובים באים באוקאי, וכבה נודע לי, כי בחודש יחי הקרוב, יחלו שינויים בראשות האגף לחינוך דתי במשרד החינוך והתרבות. ראש האגף הנוכחי, מתתיהו (מתי) רגן הסליים כבר מזמן להמשיך במשרד האקסיי ולהתפנות לצורך זה מכל עיסוקיו. וכך, אם לא יחול שינוי של הרגע האחרון, "יכנס הרב מרדכי (מוטי) אלון לכהן בראשות האגף לחינוך דתי.

שמו של הרב אלון עלה כמועמד בקשת רחבה של הזנות רבניות, אולם, הוא, שכל עניינו הצמד תורה ולימודה, גילה מזר מאד, כי המגרש הזה יהיי מבחבים ובכהוניות וכי הוא לא בנוי לכך, גם אם תרומתו יכולה להיות משמעותית. וכבה, בין השבשחים, סרם שהתחייב למשוך אותו, פנו אליו מגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות ומנכ"ל משרדו, בנצי רל והצליחו לשכנע אותו בכהונה הכנה לנעך את מערכות החינוך הדתי באמצעותו.

הרב אלון הכריחתי שהחינוך הוא נשמת אפו, הלבבם אמנם גם להיעמת להצעה, אולם בסופה של ההתלבטות השיב בחיוב, וגלי שמחה הציפו את מספר האנשים המצומצם שידע על כך. הרב אלון מעניין מאד בהגנה רבנית יחודית ויש להניח, כי אם זו תתפנה, הוא יבקש להחיר את החזנה עם משרד החינוך והתרבות, אם ישתכנע, כי ההגנה תגן לו ללא קרב מבוקר.

מי שמכיר את שר החינוך הוא מנכ"ל משרדו ודאי לא יזמתע לשמוע, כי ניתנה להרב אלון יד חופשית להלחם באמנם הגף הדתי ואין ספק, כי הרב אלון יידע ברוקן מה לעשות עם הסמכויות הרחבות שניתנו לו. יש להניח שכבר בימים הקרובים או בשבועות הקרובים יתחיל הרב אלון לעבוד בחפיפה עם מתי רגן, בדי שמיוני, המועד הרשמי לכניסתו לתפקיד, והא יוכל להתחיל מיד ביישום רעיונותיו, כדי להעלות את החינוך הדתי בכמה דרגות. כזה הבהירה בחינוך הדתי הממלכתי בעיר ובעיירות הפיתוח, יהיה אחד הנושאים המרכזיים שיעסיק את הרב אלון – נושא שאינו קל כלל ועיקר. יש לקוות, כי הבהגה הדרשה לא תרחיק אותו מהטיפוח הנחוש כל שבוע לשמוע את הרצאותיו של פרשת השבוע. השבוע, למשל, לא ניתן היה להבין סיבה לאולם העצק של "כולל" אוניברסיטת "בר־אילן", שם הרצה הרב אלון כמנהגו מדי שבוע. יתר ויתר בעירים בגילאי 16 באים לשמוע את הרצאותיו כשהם מותרים על כל פתיחי הטלוויזיה ומשחקי המוסכ המרתקים, לטובת הפרשנות היחודית של הרב מרדכי אלון.

"התחדשות" חוזרת למעילות שוטפת?

ביום חמישי הקרוב, בשעה 3 אחה"צ, תתכנס סיעת "התחדשות" בראשותו של סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות, זבולון המר, בגבעת־שמואל.

זה הכנס הראשון מאז המהפך הפוליטי והוא נערך לבקשת פעילים מרכזיים של סיעת "התחדשות" לשעבר.

ראש הממשלי, השר זבולון המר נתן הסכמתו להשתתף בכנס, לאחר שמצ'ר לשעבר כינסה את אנשיה באולם "בר־ברית" בתל־אביב לפני כחדשים. הכינוס הזה יגוצל להיערכות לקראת הבחירות המוניציפאליות מאחר כתליון ולניבוטיו של הגרעין הקשה של "התחדשות", בסידה ומצ'ר לשעבר תבקש לערוך את האיזון העדין במפרל. יחד עם זאת יש לציין כי היחסים בין מנוג המפרל, זבולון המר לבין השר הרב יצחק לוי טובים ביותר, גם לאחר פירסום הדיעה בעתונות ולפיה קיימת כוונה ל"דרוך" את השר הרב יצחק לוי לראשות הממשלה, כמועמד הביטוי הדתי. בין השניים קיימת הבנה גם בשאלות הבחירות הקשות הקשורות על סדר יומה של הממשלה.

המתחזה שפעל ישועות

נכנס אליהם המוזג ביחידי החדרה ההרבי בירכו לשלום ומיד שאלו לסיבת העצבות בבית. סיעור לו המוזג כי כבר שנים רבות הוא גר בכפר הזה ופרנסתו היא מבית המזיגה, שניהנה לו בשכירות. בשנה זו מתדיר מצבו החומרי, עד שאינו יכול לשלם עוד את שכר הדירה עבור בית המזיגה. מכיוון שכן, תבע ממנו אדון הכפר שיפנה את בית המזיגה תוך 30 ימים או אף יו. הוא פסק לו גם שיילוח 30 מלפות במחצי שנת הקרובה, בפני חברין. חערלים והאחזונים מתפרנים מהחירות, שמע "הרבי" את עיתוי של המוזג ואחר שתיים וגו בקפר ויחתנו לו להעביר מעליו נשרנו. הקיטו האדון בעצמו ונוחמו שלא יפחד כלל וחושיט לו כתב כתוב וחתום, שכל החוב מחול לו ובעד הדנים והיין שנעמו לחיכו, הוא מעמיד לרשותו את בית המזיגה לעד 30 שנה חינם אין כסף. מיחר בעל הבית בביתו, שם עיכו לו בחיל ורעדה בבי־ביתו בחשש לנורלו. הוא בישרם את הבשורה הטובה ונכנסו כולם לחדר "הרבי" ונשקוהו והודו לו מאד על הישועה שפעל בשבילם מן השמים.

מיד הודיעה בעלת הבית לכל השכנות ולדרי הכפרים השכנים על הצדיק רב הפעלים הישועות הנמצא בביתה ורבים הגיעו לבית המוזג עם קוויטלך" ופדיונות ולא נתנו לירבי לעזוב את הבית לילך לדרכו. הישמיי הביא שק גדול והניח את כל "הפדיונות" בתוכו והסביר, כי כך דרכו של "הרבי", שאינו קורא הפתקאות בבית אלא ביער ואז האנשים נשעים. משנמלא השק ביפתקאות" וכיסו ביפדיונות", הפניר "הרבי" שיאפשרו לו לנסוע ליער. העמידו לרשותו מרכבה עם סוסים זוהרים ובבואו לאמצע אחד היערות, שיחרר את העגלן בתואנה כלשהי, לקח את השק עם "קוויטלך" הציתו באש ויפיר האפר לכל רוח. ויקחו "הרבי" ויחסמשי את מטלטליהם והמשיכו בדרכם לפרשיסחא.

מה שאירע בפרשיסחא סיפרנו בראשית הדברים או למדו השניים, "השמש "הרבי", כי רבי שמחה בנם ראה ברוח קודש, באור הגנוז לצדיקים, את כל מעשיהם, מרגע שיקשו לחידבק בו, וכי כל הישועות לתן זכה המוזג ירדו לעולם באזמות של הקדוש והטהור הזה, שרבים נשעו מתפלתו.

את הסיפור הזה סיפרו זקני החסידים, שהיו בפרשיסחא בעת המעשה לרבי שמחא קראוברר זצ"ל, מחבר ספר "רמתים צופים" על "הנא דבי אליהו" והוא סיפר זאת לרבי יצחק מאיר שיער הירד והוא סיפר זאת לציצדיק מרעגנה, רבי יצחק הכהן חורבטן זצ"ל.

מעשה שבאו שני אברכים לפרשיסחא לחלות את פניו של רבי שמחה בנם מפרשיסחא זצוקל, תלמידם ומפעיל דרכם של "היהודי הקדוש" מפרשיסחא ויחסותיה מלובלין.

בהיכנם לבית המדרש, באו בדברים עם החסידים המקומיים ובחנו את סביבתם בנחת. שכן, לא היתה אז שעת קבלת־קהל. אך לתשתון כל הטכחים, נכנס פתאום חשמש של רבי שמחה בנם לבית המדרש, פנה אל עבר שני האברכים ואמר להם, כי הרבי קורא להם להיכנס לאחלר לחדרו. חשמש עצמו לא יכול היה להסביר את פשר חדבר, שמחוך לשעות "קבלת־שלום", נקראים לפתע שני האברכים, חנראים כשהם אברכים לכל דבר, להיכנס לקדש הקדשים פניחה. "הרבי הורה לי להכניס את שני האברכים ולא יותר ומן הסחם דברים בנר' – אמר חמשמש בקדש לקסרנים וליוחה את האברכים לחדרו של רבי שמחה בנם, האיש שביסס והרחיב את החסידות בפולין ועיצב את דרכה. והנה, בהכנסם פניחה, שמע חשמש שהרבי ר' בנם אומר לאחד האברכים: "ברוך הבא חבא רבי ואת חשני קיבל בברכת "ברוך חבא בשם". שני האברכים נראו חמומים מקבלת הפנים' של הרבי ומחדברים הנוספים שאמר להם ובמיוחד לאברך שכונה בפיו רבי: "תודע שהצלחה גדולה היתה לך אשר לא קראת את "חפתקאות" ("קוויטלך") שבאם היית קורא אותן, היית חיי יורד לשאול תחתית ר"ל.

שני האברכים נפרדו מרבני ויצאו את החדר והשמש בעקבותיהם. הוא לא הניח להם להמשיך בדרכם, עד שסיפרו לו מה אירע, שכך קיבל את פניהם הרבי ומה להם עם "קוויטלך"!

התייעצו שני האברכים וסיפרו לשמש את המתאצות אותם עד שהגיעו לבית הרבי.

אנחנו מעיר פלונית, חתנים לשני בעירים מופלגים וכבדל עשרים כך גדולה התנגדותם לחסידות וחסידים. והנה בשומענו על הרבי הקדוש, רבי שמחה בנם מפרשיסחא, נשתוקקנו מאוד להתבשם מתורתו ולחידבק בדרכו בקודש. ידענו, כי אם יזדע חדבר לבני ביתנו ובפרט לחמיט, לא יאפשרו לנו לנסוע אליו בשום פנים ואופן. אשר־על־כן החלטנו להתנהג מביתנו ולילך בלא ידיעתן. ויהי באמצע לילה אמרנו לחם, נטלנו עמנו מעט מכלושים וכסף ככל שעלה בידנו להשיג, ושמנו לדרך בעמינו.

פרשיסחא רחוקה מאוד ממקום מגורנו ואחדרך ארכה לנו, עד שאזל הכסף מכיסנו. בחיותנו אנשים אמידים בביתנו, לא יכולנו מלחיינה נפשית להושיט־יד ולקבץ נדבות, ובאין כסף – אין גם אוכל. אז עלה בדעתנו שנתראה לרבי ושמש וכך נזכה לכבוד הברואים.

היה יום חמישי בשבת חזיינו ששנן לאיזה כפר ובאנו אל בית המזיאה של יחודי הכר באותו לילה. גינע חברי "חשמש" אל בעלת הבית ובישר לה, שבא למעוח רבי ופדיק הרוצה לעשות את שבתו כאן. חשיבה בעלת הבית בשמח רמח, אך אעפ"כ ישראל קדושים הם והראוסה לה עושה את שבתו בזדר ואמסע את מטלטלנו. מחשיחה הקצרה שם בעלת הבית חשבו, כי שורחו שם עצבות ואנן, כאשר שאלנו אותה חיכן בעל הבית, לא השיבה מאומה, רק אנחה עמוקה פרצה מפיה.

מאוחר יותר שלח "הרבי" את "חשמש" לשאול את בעלת הבית אם יחזו דנים לכבוד שבת קודש שיתן לו פרוסה "מן הדג. ביקש חמוזג את רשות הרבי" והוא חורה לתת לו שתי תחיכות דג חנוזן. לאחר־חיכך כיבדו בכוס יין וחזר חלילה. אחרי אכלו ושתו כראוי, בירכם האדון בשבת טובה והלך לביתו.

שעדות השבת עברו מתוך עונג רב ויזמרו זמירות כמנהג ישראל ויקנו בעל הבית ורעייתו, כי הבטחות "הרבי" אמנם יתמלאו.

בחטיבים ל"יעודה השלישית". אמר "הרבי" למוזג, חיית שאנחנו נצריך בשעדה ובזמירות ואתה הרי צריך ללכת אל האדון, כדי לחיעניע ב־30 מלפות – עכשיו לך לברך כבר עתה ברכת המזון ותיכף שייראו שלושה כוכבים תתפלל, ערבית, תבדיל על הכוס ותלך לבית האדון ובעזרתי אני מבטיחך כי לא יאנוש לך כל רע.

בעל הבית מילא אחר כל ציוויי "הרבי", אך בלכתו בדרך לכיוון בית האדון החל לבו דופק בחוזקה מפחד ואמר לעצמו אולי עדיף שאברח מאשר ללכת ברצון לקבל מלקות. וכמעט שלא נשאותו רגליו והוא נרר עצמו בקושי בדוב. ובעוד הוא מתלבט, מצא עצמו עומד מול בית האדון, ממנו עלו קולות אורחיי, שהזשמנו לראות את היחודיי בעת שהוא נאנק מהחצלפות הנוחתות על גבו. פתח חמוזג בריצה בשארית כוחותיו לכיוון בן שב אדון הכפר והבחינו סמוך אליו נפל לפני רגליו ויבך ויתחנן לו להעניר מעליו נשרנו. הקיטו האדון בעצמו ונוחמו שלא יפחד כלל וחושיט לו כתב כתוב וחתום, שכל החוב מחול לו ובעד הדנים והיין שנעמו לחיכו, הוא מעמיד לרשותו את בית המזיאה לעד 30 שנה חינם אין כסף– מיחר בעל הבית בביתו, שם עיכו לו בחיל ורעדה בבי־ביתו בחשש לנורלו. הוא בישרם את הבשורה הטובה ונכנסו כולם לחדר "הרבי" ונשקוהו והודו לו מאד על הישועה שפעל בשבילם מן השמים.

בעל הבית "הדי תמים, מילא אחר בקשת "הרבי". שחו עיפות פטומים, חעלה יין משובח מהמרתף והכין לשבת קטעודת שלמה המוזג בשעתו. לעת ערב פירסמה על השולחן השבת את כל מעורות הכסף ואפילו את החטיבה החדלק בכולן נרות נחולים והבית נתמלא אורה ומטילה אחרים גם מצב רוחם של בעלי הבית.

באמצע סעודת לילי־שבת, שערכה מתוך שירה והלל, נשמע קול דפיקות על חלון הבית. הסתובל בעל הבית ועד חשמשה לראות מי הוא הדופק, ומה גדלה תדהמתו בראותו, כי לא אחר מאחר אדון הכפר הוא זה שעמד דופק. יצא אליו בעל הבית ושאל לחעניו. ביקשו האדון שיאפשר לו להיכנס אל ביתו פניחה. מדיבורו הרך והנכנע, יחן בעל הבית, כי חנה הבטחת "הרבי" מתגשלה להתקיים, ועל־כן השיבו, כי הוא מוכרח לקבל קודש מ"הרבי". "הרבי", כמובן, התיר להכניסו והאדון נדהם מהשלחן המשופע במעדנים ובאור חיקרון המאיר בבית – פה שלא חורגל לראות עד כה. לא חיסס שאחל את בעל הבית: "שמח אני שזכיתי חשיבו חמוזג, כי את כל זאת עשה לכבוד האורח היקר המתאכסן אצלנו, שהוא אינו קדוש ופועל ישועות. כשמוע האדון כי בבית איש קדוש נשתוקק מאד להיכנס אליו לחדר חשני ולקבל את ברכתו. הכניסו חמוזג לחדר "הרבי" ויחרבי" דיבר עמו בלשון, בשפה פלונית צחה ולאחר כמה משפטי נימוס, הובילו "הרבי" לחדר הסעודה. ריחו חדג עלה באפו של האדון והוא ביקש מבעל הבית